

Ocenjujemo

Gledališče

Lev Nikolajevič Tolstoj:

Oblast teme

režija **Maša Pelko**

SLG Celje

★★★★

Tolstojeva *Oblast teme* v režiji Maše Pelko pred gledalstvo na odprtem odru, z razkritim zaodrjem in »kadirnico« s steklenimi stenami, ki omogoča dvojnost prizorišča, obenem pa stalen vpogled v vse, kar se dogaja z dramskimi osebami, postavlja dramo o medosebnem nasilju v družinskem okolju in partnerskih odnosih.

Predstavo uvaja tesnobno, napeto ozračje ob rojstnem dnevu bogatega kmeta Pjotra. Pjotr določa atmosfero v prostoru ter že s pojavu narekuje vedenje sorodstva, prijateljev in zaposlenih. Kaže oblastnost, je grob, osoren, partnerico zmerja in je do nje kmalu tudi fizično nasilen. V predstavi njegovo nasilje deluje kot svojevrstna vstopna točka v polje agresivnega, ki ne ostane zamejeno niti po spolu niti po razredu; na Pjotrovo (Andrej Murenc) nasilje se tudi njegova žena Anisja (Lučka Počkaj) odziva z nasiljem – ko Pjotr zbolí, ga Anisja zastrupi in ubije. Vnovič se poroči z delavcem s kmetije Nikito (Lovro Zafred), ženskarjem, ki jasno pokaže emocionalno hladnost in nezmožnost empatije, ko zapusti siroto Marinko (Maša Grošelj), ki je zanosila z njim. Na kmetiji Nikita nadaljuje isti modus delovanja, kot ga je imel pred njim Pjotr; ustrahuje domače, starše, zaposlene, do žensk je fizično nasilen, popiva. Anisja se mu zagabi, ko izve, da je umorila Pjotra, s čimer upravičuje lastno poniževanje in

nasilje (emocionalno in fizično) do nje, obenem pa brez težav porablja denar, ki mu ga je ta smrt prinesla, ter se zaplete s Pjotrovo hčerjo Akulino (Eva Stražar). Tudi Akulina privzame nasilen modus.

Nasilje se v predstavi *Oblast teme* kaže kot odvod kompleksne mreže sovplivajočih faktorjev – razreda, hierarhične ureditve v mikro in makro okolju, spola. Na neki način gre za prikaz valovanja pojava prenesene agresije, ki se v predstavi navidezno začne pri Pjotru (a gotovo bi ga bilo mogoče pomakniti tudi kam nazaj, denimo na odnose med Pjotrovimi starši) in se nato mrežno razširja na vse v njegovi bližini. Vzroki za ta pojav so evidentno družbeni, na ravni kontekstov, značilnih za kmečki družbeni razred, obenem pa zasebni, porajajoči se iz medosebnih razmerij in stika z nasiljem kot takim.

V nekem smislu je mogoče tako drugi del predstave, v katerem Nikita na Anisjino in Matronino (Nikitina mati, odigra jo Barbara Medvešek) prigovarjanje ubije otroka, ki ga je spočel z Akulino, razumeti kot »naravni red« sveta. V njem navsezadnje tudi deklica Anjutka (Nika Vidi), Akulinina mlajša sestra, ki najprej trepeta pred umorom in čuti ob njem gnus, na koncu prevzame modus nasilja; le-to se torej prenaša iz generacije v generacijo in pomeni neke vrste občo, vsesplošno obliko delovanja. Predstava ta moment prepričljivo izpelje; od prvega prizora je nasilje preprosto del komunikacije med dramskimi osebami, je način delovanja in ne eksces. Predstava pri tem razdela zlasti vprašanje, kateri dejavniki pripeljejo do takšnega stanja.

Oblast teme v režiji Maše Pelko

je estetsko prepričljiva predstava, z inovativno scenografijo (Dorian Šilec Petek), ki se prek momenta razkrivanja (nasilja, odra) prepleta z idejno ravno predstavo. Podobno tudi glasba (Mateja Starič, močna interpretacija na bobnih Vid Drašler) korespondira z idejno ravno in poskrbi za subtilno aktualizacijo predstave; pop glasba sodobnega trenutka nam omogoči, da predstavo, četudi se odvija na ruskem podeželju v 19. stoletju, prestavimo v sodobno okolje. Posledica dobrega sodelovanja med gledališkimi elementi je tudi močna atmosfera; predstava dve uri in pol ohranja tesnobno in napeto ozračje.

Manj prepričljiva je repetitivnost, izražena v igri in režijskih postopkih, ki zaznamuje zlasti prvi del predstave; mestoma se tek postavitve zatika, dogajanje je nekoliko razvlečeno, prizori nasilja so vsakokrat postavljeni na isti način, z istim tipom igre, in čeprav ta ponavljajočnost na idejni ravni deluje, je na izvedbeni nekoliko neprepričljiva, zlasti v odnosu do (mnogo krajšega) drugega dela predstave, v katerem se igralski in režijski postopki prelomijo, dogajanje pa zelo zgosti. Predstava stopnjuje prej vzpostavljeno atmosfero, hkrati so režijske intervencije v drugem delu predstave inovativnejše; predstava ima tako v prvem delu lep potek in skladnost med gledališkimi elementi, ne preseže pa zares horizonta pričakovanja.

Vendarle je *Oblast teme* kot celota odrsko delo, ki dobro spne gledališke elemente, aktualizacijo izvede na zelo neprisiljen, a jasno skomuniciran način, pojavnost nasilja pa reprezentira kompleksno.

ANJA RADALJAC

Oblast teme je estetsko prepričljiva predstava, z inovativno scenografijo. FOTO JAKA BABNIK